

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 06/22
Luxembourg, 18. jaanuar 2022

Kohtuotsus (kohtuasi C-261/20)
Thelen Technopark Berlin

Kuigi Euroopa Kohus on juba tuvastanud, et Saksamaa õigusnormid, mis määravad kindlaks arhitekti- ja inseneriteenuste tasu miinimummäärad (HOAI), on vastuolus teenuste direktiiviga, ei ole eraõiguslike isikute vahelist vaidlust lahendav liikmesriigi kohus kohustatud ainuüksi liidu õiguse alusel jätma need Saksamaa õigusnormid kohaldamata

See ei mõjuta siiski ühelt poolt selle kohtu võimalust jätta need õigusnormid riigisisese õiguse alusel niisuguse kohtuasja raames kõrvale ja teiselt poolt selle isiku õigust, kelle huve on kahjustatud sellega, et need õigusnormid ei ole liidu õigusega kooskõlas, nõuda Saksamaalt kahju hüvitamist

Kinnisvaraga tegelev äriühing Thelen ja insener MN sõlmisid 2016. aastal inseneriteenuste osutamise lepingu, mille alusel viimane kohustus osutama teatavaid 10. juuli 2013. aasta arhitekti- ja inseneriteenuste tasu määruises (Verordnung über die Honorare für Architekten- und Ingenieurleistungen (Honorarordnung für Architekten und Ingenieure – HOAI)) (edaspidi „HOAI“) nimetatud teenuseid, mille eest ta pidi saama kindlasummalise tasu 55 025 eurot.

Aasta hiljem ütles MN selle lepingu üles ja esitas osutatud teenuste eest lõpparve. Tuginedes HOAI sättele¹, mis näeb ette, et teenuseosutajal on osutatud teenuse eest õigus saada vähemalt riigisiseses õiguses kindlaks määratud miinimummääradele vastavat tasu, ja võttes arvesse juba makstud summat, esitas MN kohtusse hagi, et nõuda veel maksmata 102 934,59 euro tasumist, mis on aga suurem summa, kui pooled lepingus kokku leppisid.

Thelen, kes osutus kaotajaks esimeses ja teises kohtuastmes, esitas kassatsioonkaebuse Bundesgerichtshofile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus), kes on käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohus. See kohus tuletab oma eelotsusetaotluses meelde, et Euroopa Kohus on juba tuvastanud², et see HOAI säte ei ole kooskõlas direktiivi 2006/123 sättega³, mis sisuliselt keelab liikmesriikidel säilitada nõuded, mille kohaselt peab teenuseosutaja kinni pidama miinimum- ja/või maksimumhindadest, kui need nõuded ei vasta samal ajal mittediskrimineerimise, vajalikkuse ja proportsionaalsuse tingimustele. Kõnealune kohus otsustas seega küsida Euroopa Kohtult, kas ühe eraõigusliku isiku poolt teise eraõigusliku isiku vastu esitatud hagi põhjendatuse hindamisel peab liikmesriigi kohus jätma kohaldamata nõude aluseks oleva riigisisese sätte, kui see säte on direktiiviga – käesoleval juhul teenuste direktiiviga – vastuolus. Sellega seoses märgib see kohus, et käesoleval juhul ei ole võimalik tõlgendada HOAI-d kooskõlas teenuste direktiiviga.

Euroopa Kohtu hinnang

¹ Selle määruise artikkel 7 kehtestab arhitektide ja inseneride projekteerimis- ning järelevalveteenuste tasu suhtes siduvad miinimummäärad – välja arvatud teatud erijuhud – ning näeb ette, et miinimummäärast väiksema tasu kokkulepe arhitektide või inseneridega sõlmitud lepingutes on tühine.

² 4. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, [C-377/17](#), ja 6. veebruari 2020. aasta kohtumäärus hapeg dresden, [C-137/18](#).

³ Tegemist on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT 2006, L 376, lk 36; edaspidi „teenuste direktiiv“) artikli 15 lõike 1, lõike 2 punkti g ja lõikega 3. Täpsemini peavad liikmesriigid selle sätte kohaselt kontrollima, kas nende õigussüsteemis on kehtestatud teenuste osutamise valdkonnas tegutsemise eeltingimuseks nõue, et teenuseosutaja peab kinni pidama miinimum- ja/või maksimumhindadest, ning kontrollima, kas need nõuded on kooskõlas mittediskrimineerimise, vajalikkuse ja proportsionaalsuse tingimustega.

Euroopa Kohtu suurkoda leidis oma otsuses, et liikmesriigi kohus, kes menetleb kohtuasja, mille poolteks on üksnes eraõiguslikud isikud, ei ole kohustatud jätma ainuüksi liidu õiguse alusel kohaldamata riigisisese õigusnormi, mis teenuste direktiivi artikli 15 lõiget 1, lõike 2 punkti g ja lõiget 3 rikkudes kehtestab arhitekti- ja inseneriteenuste tasu miinimummäärad ning mille kohaselt on sellest õigusnormist kõrvale kalduvad kokkulepped tühised.

Liidu õiguse esimese põhimõtte paneb tõepoolest kõigile liikmesriikide asutustele kohustuse tagada erinevate Euroopa Liidu õigusnormide täiemahuline toime. Lisaks, kui riigisiseseid õigusnorme ei saa tõlgendada kooskõlas liidu õigusega, on selle põhimõtte kohaselt liikmesriigi kohtul, kes peab oma pädevuse piires liidu õigusnorme kohaldama, kohustus tagada nende õigusnormide täiemahuline toime, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata riigisisese õigusakti sätte, mis on vastuolus liidu õigusega, isegi kui see säte on vastu võetud hiljem, ja sel kohtul ei ole vaja taotleda või oodata niisuguse sätte eelnevat kõrvaldamist seadusandlikul teel või muu põhiseadusliku menetlusega.

Liikmesriigi kohus ei ole aga kohustatud jätma ainuüksi liidu õiguse alusel kohaldamata liidu õigusnormiga vastuolus oleva riigisisese õigusnormi, kui sellel liidu õigusnormil ei ole vahetut õigusmõju. See ei mõjuta aga selle kohtu või liikmesriigi pädeva haldusasutuse võimalust jätta riigisisese õiguse alusel kõrvale mis tahes riigisisese õiguse norm, mis on vastuolus liidu õiguse sättega, millel puudub vahetu õigusmõju.

Käesolevas asjas meenutas Euroopa Kohus, et tema enda kohtupraktika kohaselt võib teenuste direktiivi artikli 15 lõikel 1 olla vahetu õigusmõju, kuna see säte on piisavalt täpne, selge ja tingimusteta. Käesoleval juhul on sellele sättele kui sellisele tuginetud aga eraõiguslike isikute vahelises vaidluses, et jätta kohaldamata sellega vastuolus olev riigisisene õigusnorm. Nimelt jätkaks põhikohtuasjas teenuste direktiivi artikli 15 lõike 1 kohaldamine MNi ilma tema õigusest nõuda tasu, mis vastaks asjasse puutuva õigusaktiga ette nähtud miinimumsummale. Euroopa Kohtu praktika välistab siiski selle, et nimetatud sätel võiks olla selline mõju niisuguses eraõiguslike isikute vahelises vaidluses.

Samuti märkis Euroopa Kohus, et ELTL artikli 260 lõikest 1 tuleneb, et kui Euroopa Kohus tuvastab liikmesriigi kohustuste rikkumise, siis on see liikmesriik kohustatud võtma Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalikud meetmed, ning samuti on liikmesriigi pädevad kohtud ja haldusasutused kohustatud võtma kõik meetmed, et hõlbustada liidu õiguse täiemahulise toime saavutamist, ning jätma vajaduse korral kohaldamata liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese õigusnormi. **Liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastavate kohtuotsuste eesmärk on siiski ennekõike määrata kindlaks, mida liikmesriigid peavad oma kohustuste rikkumise korral tegema, ja mitte anda eraõiguslikele isikutele õigusi. Seega ei ole nimetatud kohtud ja haldusasutused ainuüksi nende kohtuotsuste alusel kohustatud jätma eraõiguslike isikute vahelises vaidluses kohaldamata riigisiseseid õigusnorme, mis on direktiivi sättega vastuolus.**

Seevastu isik, kelle huve on kahjustatud sellega, et riigisisene õigus ei ole liidu õigusega kooskõlas, võib tugineda Euroopa Kohtu kohtupraktikale, et võimaluse korral saada selle vastuoluga tekitatud kahju eest hüvitist. Selle kohtupraktika kohaselt peab iga liikmesriik tagama, et eraõiguslikele isikutele hüvitataks kahju, mis on neile tekitatud liidu õiguse rikkumisega.

Sellega seoses rõhutas Euroopa Kohus, et kuna ta on juba tuvastanud, et põhikohtuasjas käsitletavad riigisiseseid õigusnormid ei ole liidu õigusega kooskõlas, ning et nende kehtima jätmisega on Saksamaa Liitvabariik rikkunud oma kohustusi, siis tuleb seda liidu õiguse rikkumist käsitada ilmselgena selle kohtupraktika tähenduses, mis puudutab liidu õiguse rikkumise tõttu liikmesriigil lepinguvälise vastutuse tekkimist.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☐ ☎ (+32) 2 2964106